

Preek van de leek 1juni2018 Kloetinge

A. Inleiding: bijzonder om twee redenen

Ik vind het bijzonder dat ik vandaag voor u in deze kerk de Preek van de leek mag verzorgen. Bijzonder om twee redenen:

- Ten eerste hoe we hier met deze kerk verbonden zijn geraakt. Mijn man Hans en ik kwamen na ons huwelijk in 1996 wonen in Goes-Overzuid. Wij zijn *matrimonia mixta* volgens de katholieke kerk want Hans is NH (nu PKN) en RK: ik moest dispensatie vragen om mijn huwelijk voor de RK kerk erkend te krijgen. Het eerste jaar gingen we de ene keer naar de protestantse en de andere keer naar de katholieke kerk. Na een jaar zei ik: *Dit werkt voor geen meter. Ik ga wel met jou mee maar dan zoeken we een kerk waar we ons beiden thuis voelen*. En zo bezochten we diverse PKN-kerken en kwamen we hier. Overigens: de administratie voor perforatieprocedure van de NH-kerk deed niet onder voor de dispensatieprocedure van de RK-kerk....

In 2002 had ik nog wel een moeilijke tijd in deze kerk. Mijn moeder was binnen een paar uur overleden en werd enkele dagen later begraven. De eerste zondagsdienst daarna zat ik alleen maar te huilen want ik kon geen enkel vertrouwd rouwritueel uitvoeren: een bloemetje brengen bij de H Maria (troosteres van de bedroefden), een kaarsje opsteken of een Mis laten lezen: een gebed zou u zeggen. Ds. Hans Oosterhof had mij zien huilen, kwam navraag doen en heeft toen de zondag daarna een gebed voor mijn moeder uitgesproken. Ik heb dat bijzonder gewaardeerd en vind het vreugdevol te zien dat je intussen wel een kaarsje kunt branden.

- Maar ik vind het ook bijzonder dat ik hier mag staan om iets van mijn gedachten met u te delen. En dit te midden van alle pijn die er in de wereld is: mensen die honger hebben, mensen die vluchten voor oorlog, angst die groter is dan honger. Kinderen die ongeneeslijk ziek zijn. Vrouwen en meisjes die verkracht worden, jongens en mannen die worden gemarteld. Mensen die worden gepest, onderdrukt en lam geslagen. Zo veel onmacht. Kardinaal Simonis schreef bij zijn 50-jarig priesterschap: (...) *Niemand is zomaar toevallig in de wereld gekomen. We hebben allemaal een roeping. God heeft een bedoeling met ons leven: dat wij, in antwoord op zijn liefde op onze beurt liefdevol leven*. In de woorden van mijn ouders: Je moet altijd je uiterste best doen om de taak die je hebt gekregen op de plek waar jij bent goed uit voeren en naar eer & geweten. Daaraan houd ik me altijd vast in moeilijke situaties en bij gevoelens van machteloosheid.

B. Thema: Samen kom je verder

Het thema waarover ik met u spreken is: *samen kom je verder*:

Een mens wordt pas echt mens in relatie met en tot anderen. Als iedereen zijn eigen ding doet, komt er geen verbinding, geen samenhang en vliegt het alle kanten op. Dan geldt het recht van de sterkste, het gelijk van de rijkste en de mening van de hardste schreeuwer. Dan leven we alleen of in afgescheiden groepen. Dan is er geen samen-leving. Om een samen-leving te realiseren moet je ook samenwerken met mensen die je niet aardig vindt of die ideologisch ver van je afstaan. Want alleen ga je (soms) sneller, maar samen kom je verder!

In mijn huidige werk, waarbij ik voor het CDA lid mag zijn van de TK, is dat ook mijn uitgangspunt. Natuurlijk werk ik het samen met de collega's van de andere coalitiepartijen. Maar ik dien ook moties in met Dion Graus van de PVV en met Maarten Hijink van de SP. Ik stel schriftelijke vragen met Tom van der Lee en maak een amendement met Corine Ellemeet van Groen Links.

C. Mijn inspiratiebronnen

Graag wil ik met u delen waar ik dat belang van samen-werken op baseer.

Eerste inspiratiebron: *Goed voorbeeld doet goed volgen*

Het belang van omkijken naar elkaar en samen-leving is mij van kinds af aan bijgebracht.

Voorgeleefd door mijn ouders die je leerden niet te zondigen.

Wat zonde volgens hen is, wil ik u graag vertellen op basis van het boekje: *Maar wie is God? 150 antwoorden op vragen van kinderen*. Op de vraag: *Wat is zonde? Zondigen is ver van God weg gaan. Door hoe we met anderen omgaan, door wat we zeggen, wat we denken of doen kunnen we ons van God verwijderen. Tussen God en de mensen is er een liefdesband. Zondigen is dat verbond verbreken, die band stukmaken.*

Maar ook voorgeleefd door mijn oma's die altijd voor iedereen klaar stonden. Voor mijn oma Poot deed ik boodschappen; de melkboer was vijf huizen verderop maar ik moest enkele straten verderop om eieren te halen bij mevrouw Krouwel. Toen ik daarna vroeg, zei mijn oma: *mevrouw Krouwel is weduwnaar en bij haar moet de schoorsteen ook roken.*

En voorgeleefd door mijn oom Frans van der Gun (hij zat voor de KVP in TK en later Europees Parlement).

Die zei: *Kijk Joba, zoveel mensen, zoveel zinnen: als iedereen zijn eigen ideeën aanhangt hebben we net zo veel politieke partijen als mensen. Maar dan krijg je niets voor elkaar. Je hebt massa nodig om iets te bereiken. En dan is van belang dat de meerderheid van de mensen ook rekening houdt met de ideeën van de minderheid. En dat betekent samenwerken, compromissen sluiten, bereid zijn om over je eigen schaduw heen te springen.*

Tweede inspiratiebron De Bijbel

Katholieken lezen gemiddeld de Bijbel minder dan protestanten maar bepaalde Bijbelteksten zijn ons thuis ingeprent. Ik wil u er een paar noemen:

- Tien Geboden: de uitgangspunten voor ons leven Deuteronomium 5:6-21 & Exodus 20
- De Acht Zaligheden: de dingen die je zou moeten doen Mt 5.10
- Dan specifieker de tekst van Romeinen 14,7: *Niemand van ons leeft voor zichzelf, en niemand van ons sterft voor zichzelf. Zolang wij leven, leven we voor de Heer; en wanneer wij sterven, sterven wij voor de Heer.* Hoofdstuk 14 heeft als titel: *Aanvaard elkaar, zoals Christus u heeft aanvaard.* Het maant ons geen oordeel te vellen en ons ook niet te ergeren of aanstoot te nemen aan andere mensen. Het maant ons mensen te aanvaarden die anders zijn, anders denken en anders doen. Van de begrafenissen van mijn beide oma's herinner ik juist deze woorden. Mijn beide oma's hadden daar ook naar geleefd.
- Ten slotte 1 Korintiërs 12: Er zijn vele gaven maar één Geest. Een tekst die mijn ouders vaak citeerden om duidelijk te maken dat alle mensen gelijk zijn en wij elkaar nodig hebben.

Derde inspiratiebron Latijnse Gezangen & katholieke teksten

Als katholiek geboren in 1958 heb ik nog meegemaakt dat er volop Latijn werd gezongen tijdens de Heilige Mis zoals het Credo: de Geloofsbelijdenis. Voordeel daarvan was dat je waar je ook met vakantie ging, altijd mee kon zingen want de woorden waren overal hetzelfde. Gelukkig staat er wel een Nederlandse vertaling bij zodat je ook weet wat je zingt. Een van mijn favorieten is het Pinksterlied *Veni Creator Spiritus* Dat kent u ongetwijfeld:

*Kom Schepper, Geest, daal tot ons neer,
houd Gij bij ons uw intocht, Heer;
vervul het hart dat U verbeidt,
met hemelse barmhartigheid.*

En die *barmhartigheid* klinkt door het hele lied en door vele andere liederen.

Dan de Zeven hoofdzonden: dingen die je zou moeten laten. Het is een lijst uit de zesde eeuw die als basis werd gezien voor vele andere zonden. De Nederlandse schilder Jeroen Bosch heeft deze op een bijzondere wijze afgebeeld (schilderij in het museum Prado in Madrid). Die zonden zijn: ijdelheid, hebzucht, wellust, afgunst, onmatigheid, wraak en gemakzucht. Daarbij was gemakzucht een hoofdzonde waarover mijn vader regelmatig zijn afschuw sprak. Hij citeerde dan een Bijbeltekst uit Openbaring 3:15-1: *Waar gij warm of koud maar nu gij lauw zijt.* Lauw in de zin van onverschillig. Onverschilligheid, de zevende hoofdzonde, vond hij vreselijk. Je moest altijd betrokken zijn op zaken. Dat is mede de oorsprong van mijn belangstelling voor de politiek. Immers, *bemoei jij je niet met de politiek, de politiek bemoeit zich wel met jou.*

Naast de Bijbel zijn de encyclieken van de Paus belangrijk voor de richting & handelen van de gelovigen in de RK kerk. Het woord encycliek komt uit het Grieks en betekent letterlijk *rondzendbrief*. De sociale encyclieken van de RK kerk zijn breed bekend geworden. **Rerum Novarum** (*Van een omwenteling; Van de nieuwe dingen, JvdB*) is een in 1891 (door [Paus Leo XIII](#)) geschreven [encycliek](#). Het is de eerste sociale encycliek. De encycliek houdt zich bezig met de situatie van de arbeidersklasse en formuleert in enkele uitgangspunten de [sociale leer van de Katholieke Kerk](#): een rechtvaardig loon, het recht op eigendom en solidariteit met de zwakkeren. Als instrumenten om deze doelstellingen na te streven, werden zowel het ingrijpen door de overheid als de vorming van [vakbonden](#) genoemd.

In Nederland putte de [Roomsch-Katholieke Staatspartij](#), de voorganger van de KVP, uit deze encycliek voor haar sociaal programma. En dat programma week af van de liberalen die een minimale overheid willen (defensie) en socialisten die vinden dat de overheid zaligmakend is. De KVP en daarna het CDA gaan uit op de eerste plaats uit van de eigen verantwoordelijkheid van mensen voor zichzelf en voor elkaar.

Want als mensen samen zaken oppakken, kom je tot een echte samen-leving. Voorbeelden zijn sportverenigingen, brancheorganisaties, buurtorganisaties, winkeliersverenigingen en ook een zangvereniging zoals de Christelijke Oratorium Vereniging Goes die vorige week een schitterend jubileum concert hebben gegeven.

Dat samen-doen is ook hetgeen mij bijzonder aanspreekt in het CDA. Een mens wordt pas echt mens in relatie tot die andere mens. Al mijn mogelijkheden & kennis & kunde komen pas tot hun recht als andere mensen reageren en ruimte geven. Je talenten kunnen ontplooiën, waardering krijgen. De bakker is geen bakker als niemand zijn brood koopt.

Ik vind de vier uitgangspunten van het CDA dan ook inspirerend: solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid & rentmeesterschap. In één tweet samengevat als: *Iedereen die kan moet werken voor zijn brood, we kijken om naar elkaar, we laten de aarde beter achter voor onze kinderen en we zorgen voor een betrouwbare overheid.*

Ik wil daartoe graag een voorbeeld nemen uit de medische zorg. De medische zorg is mijn grootste portefeuille en daar zie je het belang van die uitgangspunten goed terugkomen: op de eerste plaats solidariteit. Solidariteit betekent dat we bereid zijn te betalen voor de pijn van een ander. Want de een heeft nu eenmaal meer ziekte dan een ander door slechtere genen, meer tegenslag, ongezond gedrag, een ongeval, zwaardere arbeid of minder weerbaarheid. Gespreide verantwoordelijkheid betekent dat je zo veel mogelijk dingen bij huis van de mensen regelt en hen ook mede-verantwoordelijk maakt voor de inrichting en de hulp die geboden wordt. Rentmeesterschap zorgt dat we financieel niet zo veel beslag leggen voor de zorg dat we geen geld meer hebben voor andere zaken zoals sociale zekerheid, onderwijs, milieu, goed rechtssysteem etc. Publieke gerechtigheid betekent dat de overheid betrouwbaar is en dat je als burger kunt vertrouwen dat die zorg die je nodig hebt er is.

Want zoals eerder gezegd: als we het niet samen doen geldt het recht van de sterkste, het gelijk van de rijkste en de mening van de hardste schreeuwer. Dat geeft geen toekomst.

D. Standpunt, Doel, Belang

Als je te veel op je stuk (je standpunt) blijft staan, komen er stukken van

Ik kom tot een afsluiting. Om verder te komen moet je volgens mij dus samenwerken ook met mensen die je niet aardig vindt of die ideologisch ver van je afstaan. Want we zijn allen nodig. God vroeg: *Waar is je broer?* Als Kain Abel heeft doodgeslagen.

Ik hoop dat ik daarvoor enkele christelijk geïnspireerde argumenten heb ik kunnen aandragen.

Dan stap ik af van ideologie en kom ik terug in de Haagse praktijk. Ik breng graag werkbezoeken en ontvang veel mensen, bedrijven en organisaties. Die gesprekken voeden mij met ideeën, met feiten en laten mij zien hoe ik kan verbinden. Want dat zie ik als mijn opdracht: mensen samen brengen en samen-werken aan een goede toekomst voor iedereen.

In vorige functies heb ik veel onderhandeld met vakbonden en ondernemingsraden. En ook daar gold: ook als je het niet eens bent, in belang van de mensen die er werken moet je toch samen tot iets komen. Om tot oplossingen te komen moet je denken vanuit win-win. Ook die ander moet kunnen uitleggen waarom hij een deal gesloten heeft. Voor beide partijen moeten er voordelen zijn.

Bij onderhandelen geldt voor mij: *Als je te veel op je stuk gaat staan, komen er stukken van.* Ik spreek daarom graag over uitgangspunten en niet over standpunten. Een standpunt is wit of zwart. De een wil wit, de ander zwart. Daarmee kom je niet verder. Je komt al verder als je aangeeft waarom je iets wilt: je maakt je DOEL duidelijk.

Want zoals het gezegde luidt: *er zijn vele wegen die naar Rome leiden.* Want wellicht steun ik wel je doel maar wil ik dat op een andere manier bereiken dan jij voorstelt. Bijvoorbeeld: in plaats van verhogen kinderbijslag (standpunt) zeg je: ik wil meer ondersteuning voor kinderen. Dat kun je ook bereiken door een gratis schoolmaaltijden.

De volgende stap is dat je je BELANG aangeeft: dan ben je open over wat jou ten diepste motiveert. Dan leg je uit wat er achter dat doel zit. Je wilt bijvoorbeeld dat kinderen meer kansen hebben op een betere opleiding. Dan zijn er ineens veel meer oplossingen mogelijk en heb je ook een beter gesprek.

Het is daarom belangrijk om je te verdiepen in elkaars belangen en doelen want dat leidt tot samenwerking. Zo kan ik met collega's die een geheel andere ideologie hebben toch een gemeenschappelijk belang of doel hebben.

En dat brengt ons weer naar de Bijbel en het leven van Jesus. Hij leerde ons om te zien naar onze medemens, barmhartig te zijn, verantwoordelijkheid te nemen, andersdenkenden te respecteren en niet uit te gaan van je eigen gelijk. **Want samen kom je verder.**

En natuurlijk lukt dat niet altijd. Maar we moeten blijven proberen. Zie het goede voorbeeld van Wendy Smulders uit de Goese Polder (PZC 22 mei 2018), die twee jongens staande hield die het hoverboard van de 9-jarige Tjitte (Ruitinga) hadden meegenomen..

Ik wil daarom eindigen met de woorden van president John F. Kennedy: *One person can make a difference, and everyone should try: Eén persoon kan het verschil maken, en iedereen moet dat proberen.*

Dank voor uw aandacht